

Pandemic Ethics 1
Risking One's Life to Save Others

Rav Jared Anstandig

AAOM

1. בבא מציעא סב.

שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים אם שותין שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו עד שבא ר' עקיבא ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמים לחיי חבירך

If **two people were walking on a desolate path and there was a jug [*kiton*] of water in the possession of one of them**, and the situation was such that **if both drink** from the jug, both will **die**, as there is not enough water, **but if only one of them drinks, he will reach a settled area**, there is a dispute as to the *halakha*. **Ben Petora taught: It is preferable that both of them drink and die, and let neither one of them see the death of the other.** This was the accepted opinion **until Rabbi Akiva came and taught** that the verse states: **“And your brother shall live with you,”** indicating that **your life takes precedence over the life of the other.**

2. ויקרא יט:טז

לֹא־תִלְוֶה רֵכִיל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי ה'

Do not deal basely with your countrymen. Do not stand on the blood of your fellow: I am the Lord.

3. סנהדרין עג.

גופא מניין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם רעך והא מהכא נפקא מהתם נפקא אבדת גופו מניין ת"ל והשבותו לו

Concerning **the matter itself**, it is taught in a *baraita*: **From where** is it derived **that one who sees another drowning in a river, or being dragged away by a wild animal, or being attacked by bandits, is obligated to save him?** The verse states: **“You shall not stand idly by the blood of another”** ([Leviticus 19:16](#)). The Gemara asks about this derivation: **But is this really derived from here?** It is **derived from there**, i.e., from a different verse, as it is taught: The Torah teaches that one must return lost property to its rightful owner. But **from where** is it derived that one must help his neighbor who may suffer **the loss of his body** or his health? **The verse states: “And you shall restore it [*vahashevato*] to him [*lo*]”** ([Deuteronomy 22:2](#)), which can also be read as: And you shall restore him [*vehashevato*] to him, i.e., saving his body.

Consequently, there should be no need for the additional verse: “You shall not stand idly by the blood of another.”

אי מהתם הוה אמינא ה"מ בנפשיה אבל מיטרח ומיגר אגורי אימא לא קמ"ל

The Gemara answers: **If this halakha were derived only from there, I would say that this matter applies only to saving the person in danger by himself, i.e., that he himself must come to his neighbor's rescue if he can, as is the halakha with regard to returning a lost item. But to trouble himself and hire workers for this purpose, one might say that he is not obligated, just as he is not obligated to hire workers to recover another's lost item. Therefore, the verse “Do not stand by the blood of another” teaches us that he must even hire workers, and he transgresses a prohibition if he does not do so.**

4. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות פרק ה

רבי אימי איתצד בסיפסופה (ניצוד במקום סכנה) אמר ר' יונתן יכרך המת בסדינו (כלומר שנתייאש הימנו ואין לו אלא להכין לעצמו תכריכי המת ושמע רשב"ל ואמר או אני אהרוג או אני נהרג אני אלך ואציל אותו בכח והלך ופייס לאותן הגולגים והניחוהו ונתנו אותו לידו) אמר ר' שמעון בן לקיש עד דאנא קטיל אנא מתקטיל אנא איזיל ומשיזיב ליה בחיילא אזל ופייסון ויהבוניה ליה

Rabbi Imi was captured in a dangerous area. Rabbi Yochanan said, “Wrap the dead in his shrouds. He is going to die and there is nothing we can do but prepare for his burial). Rabbi Shimon Ben Lakish said, “I will go and kill or be killed.” He went and he saved him.

5. שולחן ערוך חושן משפט הלכות שמירת נפש סימן תכו

הרואה את חברו טובע בים, או לסטים באין עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל, ולא הציל; או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חברו והודיעו; או שידע בעובד כוכבים או באנס שהוא בא על חברו, ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעך (ויקרא יט, טז).

One who sees his friend drowning in the sea, or bandits coming against him or an evil animal coming to him, and he can save him himself or by hiring others to save, and he doesn't save; or he hears idolaters are coming or people plot against him or hid a trap and he doesn't tell him; or there are idolaters and he could appease them and convince them not to do it, or any of these things, he violates the prohibition of standing on your neighbors blood.

6. סמ"ע סימן תכ"ב

עובר על לא תעמוד כו'. ובהגהות מיימוניות [פ"א מרוצח הט"ו דפוס קושטא] כתבו דבירושלמי מסיק דצריך אפילו להכניס עצמו בספק סכנה עבור זה, והביאו הב"י [סעיף ב']. וכתב ז"ל, ונראה שהטעם הוא מפני שהלה ודאי והוא ספק, עכ"ל. גם זה השמיטו המחבר ומור"ם ז"ל, ובזה י"ל כיון שהפוסקים הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור לא הביאו בפסקיהן, משו"ה השמיטוהו גם כן:

In Heghot Maimoniyot he writes that the Jerusalem Talmud concludes that one must put himself in a place of questionable risk for this. And the Beit Yosef quotes it, and writes that perhaps it is because one is a doubt and one is certain. But this rule is omitted here and by Rambam. And this is possibly because the Rif, Rambam, Rosh, and Tur don't cite this, so he left it off here, too.

7. ערוך לגר מסכת סנהדרין דף עג עמוד א

ק"ק לפי מה שכתב הב"י בח"מ (סי' תכ"ו ס"א) בשם הירושלמי דאפילו בספק נפשות צריך להכניס את עצמו כדי להציל את חבריו א"כ מאי פריך הא ודאי צריך לזה לא תעמוד על דם רעך דמוהשבותו לו לא הוי ידעינן למימר הכי ולפי שיטת הפוסקים שהשמיטו דין זה א"ש די"ל דסברו דהש"ס דילן באמת פליג על הירושלמי

It's slightly bothersome, that it's in the Beit Yosef in the name of the Jerusalem Talmud, that even a chance of danger one must place oneself into save his fellow. But, if that's the case, then why does the Talmud question the need of an additional verse other than returning a lost object [certainly, the requirement to put oneself in risk cannot be learned from the rules of a lost object!]. But, according to the halachik authorities who leave this line out, it works well, for our Talmud disagrees with the Jerusalem Talmud.

8. ערוך השולחן חושן משפט סימן תכו

הפוסקים הביאו בשם ירושלמי דחייב אדם להכניס א"ע לספק סכנה כדי להציל חבריו והראשונים השמיטו זה מפני שבש"ס שלנו מוכח שאינו חייב להכניס א"ע ומיהו הכל לפי הענין ויש לשקול הענין בפלס ולא לשמור א"ע יותר מדאי...

The authorities quote in the name of the Jerusalem Talmud that one is obligated to put oneself in quasi-risk in order to save his fellow. And the early authorities omit this because our Talmud proves that one is not obligated to enter oneself in the place of danger. However, everything is dependent on the issue and one has to weigh it carefully and not protect yourself too much.

9. תורה תמימה

ועיין בחו"מ סי' תכ"ו שאין אדם מחויב להכניס עצמו בסכנה למען הצלת חברו, ובב"י ובאחרונים שם חקרו אם מחויב אדם להכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו מודאי סכנה, ואפשר להביא קצת ראיה דמחויב בזה מאגדה דברכות ל"ג א' מעשה בערוד שהיה מזיק את הבריות, באו והודיעו לר' חנינא בן דוסא, אמר להו הראו לי את חורו, נתן עקבו על פי החור, יצא ונשכו ומת הערוד, והקשה מהרש"א שם איך הכניס רחב"ד עצמו במקום סכנה, ונשאר בקושיא. והנה בפ"ג דתענית כ"ד ב' ובכ"מ באגדות אמרו על רחב"ד שהיה מלומד בנסים, נמצא דלפני רחב"ד היתה העמידה על חורו של הערוד ספק סכנה, כיון שרגיל בנסים, ולפני אחרים היה הערוד ודאי סכנה, והרי מבואר דמחויב אדם להכניס עצמו בספק סכנה כדי להציל חברו מודאי סכנה, ופשוט דלא שייך בזה לומר אין למדין מן האגדות, אחרי שזה מעשה שהיה:

See the Shulchan Aruch that one is not required to endanger oneself to save his fellow. And the Beit Yosef and later authorities investigated whether one may put themselves at risk of danger in order to save his fellow from certain danger. And it is possible that one can bring proof from the Talmud in Berachot about Rabbi Chanina ben Dosa... and you can learn from this story because it was an actual event.

10. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קעד

ולפי הטעם שכתבתי דלאו דלא תעמוד על דם רעך הוא בדין כל הלאוין, אין לחייב לאדם ליכנס בספק סכנה להצלת חברו מודאי סכנה, דהא להנצל מעבירת כל הלאוין ודאי לא רק שאינו צריך אלא שגם אסור להכניס עצמו לספק סכנה... וא"כ אין לחייבו להכניס עצמו לספק סכנה גם בשביל להציל נפש חברו.

In accordance with what I wrote, "lo taamod" is like all other prohibitions, one is not obligated to put oneself in potential danger to save someone for definite danger. For to avoid other prohibitions, are you not obligated, but it is forbidden to put oneself in potential risk... Therefore, there is no requirement to enter into potentially dangerous state in order to save a friend.

אבל מסתבר שיהיה חלוק לאו דלא תעמוד על דם רעך משאר לאוין לענין איסור דבשאר לאוין הא אסור להכניס עצמו לספק סכנה כדי שלא יעבור אלאו כדלעיל... אבל להציל נפש חברו אף שג"כ הוא רק באיסור לאו יהיה מותר להכניס עצמו בספק מאחר דעכ"פ יוצל נפש מ"ישראל

But, there is a difference between this prohibition and others, for other ones one is prohibited to put oneself in potential risk in avoid violating... but here, to save a fellow, which would be avoiding a transgression, it is permissible to put oneself in potential risk since a life could be saved.

11. שו"ת ציץ אליעזר חלק ט סימן יז - קונ' רפואה בשבת פרק ה

(ח) עוד עולה בדעתי דיש לומר דברופא מכיון שזוהו גדרו של עולם ומנהגו שהרופא המכיר במחלות ובנגעי בני אדם מגיש להם להעזרה הדרושה, ואם לא כן תבוא אנדרלמוסא גדולה בקרב החולים והבריאים גם יחד, א"כ על כגון דא מכיון שנוהג כמנהגו של עולם ותיקונו אין בסיכונו זה כדי לרפאות החולים בכדי להחשיבו כמכניס א"ע באיסור בסכנה בכדי להציל חבריו...

It also seems to me that one could say that a doctor, since the way of the world is that the doctor knows diseases gives help, and if not healthy and ill could be in danger. Accordingly, by acting this way he is following the way of the world, him putting himself in potential risk is not prohibited.

(ט) ועוד זאת נלפענ"ד דבהיות דהרופא עושה כן ליטפל בחולים עבור פרנסתו א"כ מותר לו משום כך ליכנס גם בספק סכנה, ובדומה למה שהתירה תורה לפועל ליכנס למקומות סכנה עבור פרנסתו כדכתיב ואליו הוא נושא את נפשו

Also, in my humble opinion, since a doctor does this for a living, he is allowed to put himself in potential risk, as we see that the Torah permits a worker to endanger himself for his work.

12. בבא מציעא קיב.

תניא "ואליו הוא נושא את נפשו" מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה? לא על שכרו?!
The expression "**for he sets his soul upon it**" explains why one must be so precise when paying a laborer his wages: **For what** reason did **this** laborer **ascend on** a tall **ramp or suspend** himself **from a tree and risk death to himself?** Was it **not for his wages?** How, then, can his employer delay his payment?

13. מגפת הקורונה תש"פ הרב פרופ' אברהם שטינברג

א. כל אדם שיכול להציל את זולתו מחוייב לעשות זאת מדין לא תעמוד על דם רעך. ברם נפסק על ידי רוב הפוסקים שאין אדם חייב להכניס עצמו לספק סכנה כדי להציל את חברו מוודאי סכנה.

Anyone who can save another person's life is obligated to do so based on "you shall not stand idly by." However, most authorities have ruled that one is not obligated to put themselves into possible danger in order to save someone else even from certain danger.

ב. אך ביחס לעובדי בריאות הדבר שונה, שכן רופא ועובד בריאות חיוני אחר רשאי לטפל בחולים גם אם יש בכך כדי חשש סכנה לחייו, ובוודאי שלכל הדעות אין עליו איסור להיכנס לספק סכנה. לפיכך, מותר לצוות רפואי לטפל בחולה במחלת קורונה המדבקת, אבל עם הזהירות המתחייבת מפעולה כזו, להיות ממוגן היטב, ולהקפיד הקפדה יתירה על כל כללי מניעת ההידבקות במצבים כאלה. וראויים דברי הפוסקים להישמע: "באופן עקרוני אין לתת כללים ברורים וקבועים בשיעור ההסתכנות להצלת הזולת ובמניעה ממנה, אלא הכל לפי העניין, ויש לשקול העניין בפלס, ולא לשמור על עצמו יותר מדאי, ולא לדקדק ביותר", כאותה שאמרו: המדקדק עצמו בכך, סופו שבא לידי כך, ולא כל חשש רחוק נקרא ספק פיקוח נפש, ואם אין בזה גדר ספק נפשות יש חיוב הצלה, ודבר זה מסור לחכמים ולבקיאים

However, when it comes to healthcare professionals the ruling is different. Indeed, doctors and other essential healthcare providers are permitted to care for patients even if there is a concern that it endangers their life, and certainly according to all opinions there is no prohibition against entering a possible danger. Therefore, medical workers may treat contagious coronavirus patients, but with the obligatory precautions for such interventions in order to be well protected. They must be especially careful about all precautions to avoid contracting the disease. The words of the rabbinic authorities should be headed: "There is no clear fundamental rule when it comes to how much danger a person should engage in to save another person. Rather it is also based on the case and should be weighed carefully, but one should not protect themselves excessively or be overly cautious." As it says, anyone who is overly careful for themselves at the expense of others will ultimately come to experience that fate. And not every distant concern is called doubtful "pikuach nefesh," and if there is no possible concern of death there is an obligation to save, and this determination is given over to the wise and expert.

14. מנחת אשר – קורונה

הנה כבר דנתי באריכות בכמ"ק באיזו מדה האדם חייב לסכן את עצמו כדי להציל את חברו, וביארתי שהדבר תלוי במדת הסכנה שהוא נוטל על עצמו לעומת גודל הסכנה שממנו הוא מציל את חברו, עיין שו"ת מנחת אשר (ח"א סימן קט"ו וח"ג סימן קכ"א). וביארתי שם דכל שהסכנה למציל קטנה ביותר והסכנה לניצול גדול בהרבה מדת חסידות הוא. ועוד זאת ביארתי (שם בח"ג) דכל שיש לחברה האנושית צורך חיוני בהצלה מותר לאנשים להתנדב בעוז רוחם לעסוק בהצלה כמו שוטרים, כבאים, אנשים המאומנים להציל את אלה אנשים שנטרפו בלב ים או שנפלו מצוק הרים וכדו'... אף אם יש לאדם זכות לסכן את עצמו בסכנה מועטת להציל אחרים, אין לו רשות לסכן את פלוני כדי להציל את אלמוני, ובפרט בנידון דידן שאשתו נמצאת בסיכון גבוה, ואם ידבק במחלה הוא מכניס את אשתו לסכנה גדולה...

I've already addressed this in many places, to what extent a person has to endanger himself to save his friend. And I explained that it is a matter of the risk that he is entering for the sake of the danger to the person he is saving... that he puts on himself corresponding to the great danger that he is saving his friend from. And, anyone whose position has a societal function to save, it is permitted to risk life, like police, firefighters, or rescue divers... And even though one has the right to endanger oneself in a small danger to save others, one does not have the right to risk ploni to save almoni.